

תוכן העניינים

1.....	1. המס על מענק פרישה.....
5.....	1.1 פטור על מענק פרישה.....
5.....	1.1.1 כללי.....
6.....	1.2 האם פיצויי פיטורין הינם "הכנסת עבודה" או הכנסה אחרת?.....
11.....	1.3 אילו סכומים נכללים בגדר מענק פרישה?.....
11.....	1.3.1 כללי.....
12.....	1.3.2 תשלומים עקב ביטול חוזה עבודה.....
	1.3.3 האם סכום שקיבל עובד - שנשאר לעבוד במקום העבודה בשל חילופי המעסיקים - ייחשב לפיצויי פרישה?.....
14.....	1.3.4 תמורת הודעה מוקדמת לעניין ביטוח לאומי.....
15.....	1.3.5 מענק שנים עודפות ודמי גמולים (חוזר מ"ה 2/2015 - 8.9.15).....
15.....	1.3.5.1 כללי.....
16.....	1.3.5.2 דוגמאות.....
19.....	1.3.6 פיצויים שאינם בגדר פיצויי פיטורים.....
19.....	1.3.6.1 כללי.....
19.....	1.3.6.2 פיצוי בגין הפרת חוזה.....
21.....	1.3.6.3 פיצויים לעובד בגין הפרת חוזה עבודה.....
23.....	1.3.6.4 פיצויים לעובדים עקב שינוי מבני.....
23.....	1.3.6.5 תשלום עבור התחייבות למניעת תחרות.....
32.....	1.4 מיהו "עובד" הזכאי לפטור בקבלת מענק פרישה?.....
34.....	1.5 מהי "פרישה"?.....
34.....	1.5.1 כללי.....
35.....	1.5.2 מהי "פרישה" בהתאם לחוזר מ"ה 21/2004?.....
	1.5.3 פטור לפיצויי פיטורים בהסדר נושים למרות שלא הופסקה העבודה.....
38.....	1.5.4 מקרים שנקבעו בפסיקה כעסקה מלאכותית.....
41.....	1.6 שינוי מעמד.....
41.....	1.6.1 כללי.....
	1.6.2 דין הפיצויים שקיבל עובד שכיר בקואופרטיב אשר פרש מרצונו והיה לחבר בו.....
42.....	1.6.3 דין עובד שעבר מחברה לחברה במסגרת שינוי מבנה.....
43.....	1.7 סעיף 9(א7) לפקודת מס הכנסה.....
43.....	1.7.1 מענק פרישה והפטור ממס.....
44.....	1.7.1.1 מהי "משכורת" לעניין מענק פרישה?.....
	1.7.1.2 כיצד תחושב תקרת הפטור: לפי מועד הפרישה או מועד התשלום (תשלומים לשיעורין)?.....
46.....	1.7.1.3 מענק פרישה שמקבל בן זוג לא רשום בחישוב מאוחד.....
47.....	1.7.1.4 מענק פרישה לחבר בחברה משפחתית.....
47.....	1.7.2 מענק עקב מוות והפטור ממס [סעיף 9(א7א)(ב)].....

49.....	1.7.3 הגדלת משכורת אחרונה עקב פרישה [סעיף 9(א7א)ג]
	1.7.4 עובד שעבר סמוך לפרישתו ממשרה מלאה למשרה חלקית
50.....	[סעיף 9(א7א)ד] לפקודה.
51.....	1.7.4.1 עובד שמשכורתו עולה ויורדת לסירוגין.
51.....	1.7.5 מי שעובד בשתי משרות
54.....	1.7.6 ערעור על החלטות המנהל
55.....	1.8 ניכוי מס במקור
57.....	1.9 היתרונות בדחיית קבלת מענק פרישה לקראת שנת המס הבאה
58.....	1.10 טופס 161
58.....	1.10.1 טופס 161
62.....	1.10.2 דברי הסבר לטופס 161
62.....	1.10.2.1 כללי
63.....	1.10.2.2 פירוט הפסקאות בטופס 161
68.....	1.10.2.3 הלכת ברקן
69.....	1.10.2.4 משמעות קבלת טופס 161 במקרה של התפטרות
71.....	1.11 טפסי 161-א-161ד
71.....	1.11.1 טופס 161א: הודעת עובד עקב פרישה מעבודה
75.....	1.11.2 טופס 161ב: הודעת שאירים על הפסקת עבודה עקב מוות
77.....	1.11.3 טופס 161ג: הודעה על חזרה מרצף פיצויים/קיצבה
79.....	1.11.4 טופס 161ד: בקשה לקיבוע זכויות לפי סעיף 9 לפקודה
80.....	1.11.5 השוואה בין הטפסים
82.....	1.12 היבטים טכניים
82.....	1.12.1 הצגת מענק עקב פרישה או מוות בטופס 106
84.....	1.12.2 נתוני פדיון פיצויים על פי טופס 161
	1.12.3 הבדל בין הסכום לצורך התחשבות מס לפי טופס 161 לבין הסכום שזכאי לו העובד
85.....	1.13 דיווח המעביד על הפסקת תשלומים לקופת הגמל עקב הפסקת עבודה
88.....	1.13.1 הנוהל החל על המעסיק
89.....	1.13.2 הנוהל החל על קופת הגמל (החברה המנהלת)
90.....	2. רצף זכויות פיצויים
90.....	2.1 כללי
93.....	2.2 רצף זכויות בעבודה רצופה אצל מספר מעסיקים
94.....	2.3 מהו סכום התקרה ברצף פיצויים?
96.....	2.4 חישוב הפטור לאחר שהעובד פרש מהמעסיק האחרון
98.....	2.5 עובד שבחר ברצף זכויות פיצויים ונפטר
99.....	2.6 משיכת כספים בטרם עת
100.....	2.7 עובד שחזר בו מבחירת רצף זכויות פיצויים [סעיף 9(א7א)א(4)ד] לפקודה
	2.8 עובד שבחר ברצף זכויות פיצויים ולא מצא מעסיק חדש תוך שנה
103.....	מעט פרישתו מהמעסיק הקודם
104.....	2.9 פטור מניכוי במקור
105.....	2.10 שילוב רצף זכויות פיצויים, קיזוז הפסדים ופריסת פיצויים
106.....	2.11 נספח: נוסח סעיף 9(א7א)א(4) לפקודה - רצף פיצויים
107.....	3. רצף קצבה
107.....	3.1 דין כספים שבחר עובד להשאירם למטרת תשלום קצבה
109.....	3.2 דין כספים כאשר העובד חזר בו מבחירתו

109.....	3.2.1 המצבים השונים בחזרה מבחירה
110.....	3.2.2 מועד החזרה מהבחירה
110.....	3.2.3 תיאום המשכורת
111.....	3.3 דוגמאות
113.....	3.4 השימוש בסעיף 9(א7)(ז) לפקודה
113.....	3.4.1 כללי
114.....	3.4.2 רצף קצבה ורצף פיצויים
115.....	3.5 סעיף 9(א7)(ז1) לפקודה - ברירת מחדל ברצף קצבה עד תקרה שנקבעה
117.....	3.6 אופן הטיפול בחרטה מרצף קצבה לפי סעיף 9(א7)(ז) לפקודה
117.....	3.6.1 כללי
118.....	3.6.2 חישוב ההכנסה החייבת במקרה של חזרה מרצף קצבה
118.....	3.6.3 פריסת סכום הפיצויים במועד החרטה
119.....	3.6.4 חזרה מרצף קצבה במקרה של פטירת נישום
119.....	3.6.5 תרשים: האפשרויות בחזרה מרצף קצבה
119.....	3.6.6 דוגמאות
121.....	3.6.7 הודעה על חזרה מרצף פיצויים/קצבה (טופס 161ג)
124.....	3.6.8 השוואה בין רצף קצבה לרצף פיצויים
125.....	4. פריסת פיצויי פיטורים
125.....	4.1 כללי
126.....	4.2 סוגי הכנסות לגביהן יש אפשרות לפריסה
	4.3 פריסה אמיתית לפי פסק דין שבטון ולא פריסה טכנית לפי פסק דין בידרמן
127.....	4.4 אופן הפריסה של מענק פרישה
132.....	4.5 פריסה קדימה
134.....	4.6 יתרונות הפריסה
136.....	4.7 אופן הפריסה המיוחד של מענק פטירה
137.....	4.8 חלוקת ההכנסה במקרה של פטירה
138.....	4.9 מענק פרישה חייב של נישום שפרש מהעבודה לפני פטירתו
140.....	4.10 דוגמאות להכנסות בעקבות פטירת הנישום
142.....	4.10.1 כללי
142.....	4.10.2 דוגמאות
147.....	4.11 תכנון פריסת פיצויים
148.....	4.12 מקרים מתאימים לפריסת פיצויים
149.....	4.13 החובה להגיש דו"ח על הכנסה לתקופת הפריסה
150.....	4.14 בחינת אירוע המס
150.....	4.14.1 כללי
150.....	4.14.2 מס על הכנסות גבוהות
150.....	4.14.2.1 כללי
151.....	4.14.2.2 פריסה לפי סעיף 8(ג) לפקודה
153.....	4.15 נספח: טופס 116ג
	5. דוגמא מסכמת: מענק פרישה, קצבה, היוון קצבה, רצף קצבה ומה שביניהם
155.....	

161.....	2. קצבאות ופטורים
163.....	1. הגדרת קצבה
166.....	2. קצבאות שנתקבלו מחוץ לארץ
166.....	2.1 כללי
170.....	2.2 קצבה לעולה חדש מבריטניה
172.....	3. פטור ממס
172.....	3.1 קצבאות מסוימות [סעיפים 9(6)-9(6ח); 9(23); 9(1)]
179.....	3.2 קצבאות ממעביד או מקופת גמל
179.....	3.2.1 כללי
182.....	3.2.2 "קצבה מוכרת" - הדין עד 31.12.2011
190.....	3.2.3 "קצבה מוכרת" - הדין מיום 1.1.2012
196.....	3.2.4 "קצבה מזכה" - הדין עד 31.12.2011
197.....	3.2.5 "קצבה מזכה" - הדין מיום 1.1.2012
199.....	3.2.6 זכאותו של מי שהגיע לגיל פרישה
202.....	3.3 קבלת מענק פטור בנוסף לקצבה - נוסחת השילוב הקודמת
202.....	3.3.1 כללי
	3.3.2 מענק שנתקבל לאחר תחילת קבלת הקצבה או בתוך חמש השנים שלפני תחילת קבלתה
207.....	3.3.3 מענק שנתקבל בתקופה שבין השנה השישית לבין השנה החמש-עשרה לפני תחילת קבלת הקצבה
209.....	3.3.4 פריסת המענק החייב
211.....	3.3.5 השפעת שינוי גיל הפרישה על נוסחת השילוב
213.....	3.4 נוסחת הקיזוז - החל מיום 1.1.12
213.....	3.4.1 כללי
215.....	3.4.2 הגדרות
220.....	3.4.3 נוסחת הקיזוז [סעיף 9א(ג) לפקודה]
223.....	3.4.4 השינוי בנוסחת הקיזוז
224.....	3.4.5 חישוב "המענקים הפטורים" ודוגמאות
228.....	3.4.6 שילוב ההיוון יחד עם נוסחת הקיזוז
229.....	3.4.7 הוראות מעבר לנוסחת השילוב
229.....	3.4.7.1 כללי
	3.4.7.2 ההבדל בין "מענק פטור" בנוסחת השילוב הקודמת לבין "מענקים פטורים" בנוסחת השילוב החדשה
230.....	3.4.7.3 הוראות המעבר
234.....	3.4.7.4 דוגמאות בהוראות המעבר
240.....	3.4.8 שיקולים בבחירת מסלול המיסוי
245.....	3.5 היוון קצבאות [סעיף 9א(ה)] - הדין עד 31.12.2011
245.....	3.5.1 כללי
246.....	3.5.2 היוון קצבה פטורה - הדין עד 31.12.11
249.....	3.5.3 תיקון 136 לפקודה מיום 1.1.2004
254.....	3.6 היוון קצבאות [סעיף 9א(ה)] - הדין מיום 1.1.12
254.....	3.6.1 כללי
255.....	3.6.2 הגדרות כלליות

257.....	3.6.3 חישוב סכום ההיוון [סעיף 23 לחוק הפיקוח על קופות הגמל]
262.....	3.6.4 ביטול סעיף 87(ב)(ג) לפקודה לגבי היוון קצבה מיום 1.1.12
265.....	3.6.5 חישוב סכום הפטור בגין ההיוון [סעיף 9א(ה)(1) לפקודה]
266.....	3.6.6 הפחתת סכום ההיוון הפטור לחישוב הפטור שנוטר לקצבה
272.....	3.6.7 חישוב הפטור – סיכום
273.....	3.6.8 הנחיות לפעולה
274.....	3.6.9 היוון קצבה מוכרת [סעיף 9א(ה)(3)]
277.....	3.6.10 נספחים
285.....	3.7 קיבוע זכויות [טופס 161ד]
285.....	3.7.1 טופס 161ד
286.....	3.7.2 קיבוע זכויות ודברי הסבר לטופס 161ד [קצבה והיוון קצבה]
292.....	3.8 פטור לקצבה שאינה נובעת מיחסי עובד ומעסיק [סעיף 9 לפקודה]
293.....	3.9 פטור לקצבת שאירים
293.....	3.9.1 פטור לקצבת שאירים עד 31.12.2011
294.....	3.9.2 פטור לקצבת שאירים מיום 1.1.2012
300.....	3.9.3 קצבה מוכרת שמקבלים מוטבים [סעיף 9א(ו) לפקודה]
300.....	3.9.3.1 כללי
	3.9.3.2 היוון קצבה מוכרת לאחר פטירת עמית במקרים מסוימים [סעיף 9א(ו)(1)]
302.....	3.9.3.3 קבלת קצבה מוכרת לאחר פטירת עמית
306.....	3.9.3.4 מיסוי יתרת קצבה מוכרת המתקבלת אצל מוטב [סעיף 9א(ו)(3)]
310.....	
313.....	4. קצבה כהכנסה מיגיעה אישית
318.....	5. ניכוי מס במקור מקצבה
319.....	6. "חשבון חדש" - העברה אליו ומשיכה ממנו
319.....	6.1 כללי
320.....	6.2 העברת כספים ממרכיב הפיצויים לאחר תיקון 190 לפקודה
321.....	6.3 משיכה מקופת גמל על ידי מוטבים
322.....	6.4 שיעור המס החל על משיכת כספים מהחשבון החדש
323.....	7. נספחים
323.....	7.1 נספח: נייר עבודה לחישוב סכום ההיוון
	7.2 חוזר מס הכנסה 2/2013: תיקון 190 לפקודה - הוראות סעיף 9א
324.....	למתן פטור על קצבה מזכה
	7.3 החלטת מיסוי 6849/15 מ-5.5.15: הסדר ניכוי מס במקור בעת היוון קצבה מוכרת
339.....	

3. היבטי מס והחזרי מס לגמלאים.....345

1. הקלות מס כלליות.....345

- 1.1 כללי.....345
- 1.2 הקלה במדרגות המס - רווחים מניירות ערך והכנסות פסיביות אחרות.....347
- 1.3 נקודת זיכוי בגין בן זוג שאינו עובד.....349
- 1.4 הכנסות מתחת לסף המס.....349
- 1.5 תיאומי מס בשל ניכוי מס במקור ביתר.....351

2. הקלות בהשכרת נכסים.....352

- 2.1 ניכוי תשלום לבית אבות כנגד דמי שכירות.....352
- 2.2 פטור להכנסה מדמי שכירות מסוימים לפי סעיף 9 לפקודה.....352
- 2.3 השכרה למגורים בפטור.....354
- 2.4 השכרה למגורים לפי מס בשיעור 10% [סעיף 122 לפקודה].....354

3. נטולי יכולת ונכים.....355

- 3.1 פטור לנכה בשיעור 90% ומעלה או לעיוור לגבי הכנסה מיגיעה אישית.....355
- 3.2 החזקת קרוב במוסד וזיכוי בגין נטולי יכולת.....356
- 3.2.1 החזקת קרוב במוסד.....356
- 3.2.2 זיכוי בשל נטולי יכולת.....358

4. קצבאות.....361

- 4.1 פטור לקצבאות גם למי שמיצה את הפטור במענק פרישה.....361
- 4.2 הפטור על הקצבה אינו מושפע מנוסחת השילוב למי שעבד כשכיר מעל 32 שנה.....362
- 4.3 קבלת "קצבה מוכרת" בפטור ממס - החל מגיל 60.....362
- 4.4 משיכת כספי עמית שכיר מקופה לקצבה שהופקדו לפני 1.1.2000.....363
- 4.5 קצבאות על פי הסכם עזבון בחיים.....363
- 4.6 השיקולים להקדמת קבלת פנסיה.....364
- 4.7 יש להימנע מלדחות קצבת אזרח ותיק (קצבת זקנה).....364
- 4.7 פנסיה מוקדמת.....365

5. הקלות מס אחרות.....366

- 5.1 קרן השתלמות.....366
- 5.2 פטור על ריבית לפי סעיפים 125ד, 125ה לפקודה.....366
- 5.3 מגורים באזור פיתוח.....367
- 5.4 הקטנת החבות במס שבח מקרקעין.....368

6. הנחה בארנונה לאזרחים ותיקים.....369

7. היבטים פרקטיים.....370

- 7.1 ביצוע החזר המס.....370
- 7.2 נספחים.....371
- נספח א': הזכאות לזיכוי לפי סעיף 45 לפקודה בשל ילדים נטולי יכולת עד גיל 18.....371
- נספח ב': שאלון החזרי מס לגמלאים.....372
- נספח ג': הנחות בארנונה לפי חקיקה.....373
- נספח ד': טבלת הנחות בארנונה מאתר משרד הפנים.....376

- 4. יתרות צבורות בקופה מרכזית לפיצויים.....379**
1. כללי..... 380
2. קופה מרכזית לפיצויים: כללי..... 382
3. שמירת זכויות עובדים..... 383
4. שימוש בסכומים עודפים..... 384
5. קיזוז הפסדים מעסק כנגד משיכת עודפים מקופת הפיצויים המרכזית..... 386
6. הסדרת הבעלות בקופה מרכזית לפיצויים..... 387
7. הוראות לחברות המנהלות..... 388
8. דוגמא מחוזר מ"ה 4/2017..... 389
9. דוגמאות בשיטת צעד אחר צעד..... 390
10. היערכות לקראת 31.12.18..... 393
11. סיכום..... 394
12. נספחים:..... 395
- 12.1 אישור עורך דין רואה החשבון לגבי העברת כספי פיצויים מקופה מרכזית לפיצויים לקופות אישיות לפיצויים..... 395
- 12.2 אישור עורך דין רואה החשבון של המעסיק לגבי העברת כספי פיצויים מקופה מרכזית לפיצויים לקופות אישיות לפיצויים עבור עובדים שתחילת העסקתם היתה לפני 1.1.08..... 396
- 12.3 נספח חקיקה: קופה מרכזית לפיצויים..... 397
- 12.4 חוזר מס הכנסה 4/2017 (11.6.17): יתרות צבורות בקופה מרכזית לפיצויים..... 399
- 12.5 חוזרי שוק ההון:..... 405
- חוזר 2016-9-11 (19.7.16): העברת כספים בין קופות גמל - תיקון..... 405
- חוזר 2017-9-16 (2.10.17): העברת כספים מקופת גמל מרכזית לפיצויים..... 422
- 5. נספחים..... 425**
- מפתח העניינים..... 427
- מפתחות פסיקה..... 431
- חוזרים מקצועיים והוראות ביצוע..... 435